

8.8.2022

118/04.00.00.01/2020

Työ- ja elinkeinoministeriö
lausuntopalvelu.fi

Lausuntopyyntönnö 24.6.2022 Dnro VN/8737/2019-TEM-148

Lausunto oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) ohjelmaehdotukseen ja alueellisiin siirtymäsuunnitelmiin liitettäväksi Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 – EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmaan sekä niitä koskeva ympäristöselostus

Ohjelmaehdotus

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmaan "Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027" liitettävästä JTF-ohjelmaehdotuksesta, alueellisista siirtymäsuunnitelmista sekä niitä koskevasta ympäristöselostuksesta.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto korostaa, että JTF-rahoituksella tulee vastata turpeen energiakäytön muutoksesta aiheutuviin aluetaloudellisiin ja sosiaalisiin vaikutuksiin. Maakuntaliitto pitääkin tärkeänä sitä, että JTF-rahoitusta voidaan käyttää riittävän laajasti ja monipuolisesti näiden aluetaloudellisten vaikutusten korvaamiseen. Elinkeino toiminnan uudistaminen ja monipuolistaminen ja näitä edistävä TKI-toiminta, uudelleen koulutus ja uusien taitojen hankkiminen sekä turvetuotannosta poistuvien alueiden ennallistaminen ja jälkikäyttö ovat avainasemassa. Lisäksi maakuntaliitto haluaa korostaa nuorille suunnattavia toimenpiteitä.

Ohjelmaan tulee kirjata se, että alueelliset vaikutukset on kuvattu ja perusteltu yksityiskohtaisemmin alueellisissa suunnitelmissa. Käytetty tilastoaineisto ei tuo kaikkia alueellisia ja sosiaalisia vaikutuksia esille. Esimerkiksi Pohjois-Karjalassa ao. vaikutukset ovat suuremmat kuin ympäristöselostuksessa viitatussa PTT:n selvityksessä on esitetty. Tätä on Pohjois-Karjalan alueellisessa suunnitelmassa tarkemmin esitelty ja perusteltu.

Turpeen energiakäytön muutoksesta johtuva biomassan lisääntyvä käyttö ja sen edellyttämät biotermiinaali-investoinnit tulee ohjelmassa varmistaa. Turpeen energiakäytön muutos vaikuttaa merkittävästi alueelliseen energiahuoltoon, johon myös parhaillaan käytävä Ukrainan sota heijastuu ja vahvistaa entisestään tätä vaikutusta. Edellä olevan perusteella korostuu kotimaisen puuraaka-aineen saatavuuden lisääminen ja mm. sen edellyttämien puu- ja biomassan termiinaali-investointien mahdollistaminen JTF-rahoituksella. Näillä toimenpiteillä on merkittävä työllisyys- ja aluetalousvaikutus ja ne ovat selkeästi JTF-asetuksen artikla 8 mukaista toimintaa. Biomassan lisääntyvä käyttö voidaan toteuttaa kestävästi eikä se ole ristiriidassa DNSH-periaatteen kanssa.

Biomassan käytön merkittävyyttä korostaa Pohjois-Karjalassa ja muualla Itä-Suomessa se, että vaihtoehtoiset turpeen energiakäyttöä korvaavat ratkaisut ovat rajalliset. Esimerkiksi tuulivoiman rakentaminen on käytännössä estynyt.

8.8.2022

118/04.00.00.01/2020

Ohjelmassa on tärkeä korostaa TKI-toimenpiteiden ja uusien innovaatioiden merkitystä elinkeinotoiminnan uusiutumisessa. Näillä on myös selkeä yhteys työllisyyteen ja yritystoimintaan. Tällaisia ovat esimerkiksi innovaatiot, jolla korvataan turvetta kotieläintuotannossa, puutarhatuotannossa tai havupuiden taimituotannossa.

Ohjelman tärkeimpiin kohderyhmiin tulee lisätä kunnat, kuntien elinkeinoyhtiöt ja yhdistykset. Kunnilla ja kuntien elinkeinoyhtiöillä on tärkeä rooli, paitsi energiatuotannon uudistamisessa myös elinkeinotoiminnan uudistamisessa ja monipuolistamisessa. Yhdistyksissä on puolestaan rooli työllisyyden edistämässä ja syrjäytymisen ehkäisyssä.

Ohjelma-asiakirjan kohtaan "Alueiden väliset, rajat ylittävät ja valtioiden väliset toimet" tulee lisätä, että yhteistyö CAP-suunnitelman kanssa on tärkeitä. CAP-suunnitelmalla on monta liittymäpintaa JTF-rahoituksen kanssa – esimerkiksi liittyen maaseudun yritystoiminnan kehittämiseen tai turvetuotantoalueiden jälkikäyttöön ja ennallistamiseen.

JTF-rahoituksen toimeenpano on tärkeitä aloittaa mahdollisimman nopeasti jo syksyllä 2022 kansallisella riskillä. Näin voidaan varmistaa alueellisten suunnitelmien nopea käynnistys ja rahoituksen käyttö tilanteessa, jossa tarvitaan toimenpiteitä muutoksen hallinnassa alueellisten ja sosiaalisten vaikutusten lieventämisessä.

Alueelliset siirtymäsuunnitelmat

Alueelliset siirtymäsuunnitelmat on laadittu hyvin ja niissä on otettu huomioon eri näkökannat ja tarpeet kattavasti. JTF-koordinaatioryhmä on ollut tärkeä foorumi alueellisten suunnitelmien valmistelussa tiedonvälityksen, tiedonvaihdon ja yhteisen keskustelun areenana.

Pohjois-Karjalan alueellinen suunnitelma on tehty valmisteltu yhteistyössä alueellisten ELY-keskusten kanssa sekä tiiviissä yhteistyössä alueellisen toimijaverkoston kanssa.

Pohjois-Karjalan alueellisessa suunnitelmassa on esitelty ja perusteltu laajemmin alueellisia ja sosiaalisia vaikutuksia. Suunnitelmassa käytetty PTT-raportti ja siihen sisältyvä tilastoaineisto ei tuo kaikkia alueellisia ja sosiaalisia vaikutuksia esille.

Ympäristöselostus

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto toteaa, että Gaia Consulting Oy:n laatima EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) ympäristöselostus on laadittu riittävällä tarkkuudella ja tukee kansallisen ohjelman ja maakuntien alueellisten suunnitelmien valmistelua ja toimeenpanoa ja seuranta.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto kiinnittää huomiota ympäristöselostuksessa mainittuun PTT-raporttiin. Raportissa käytetty tilastoaineisto ei tuo kaikkia alueellisia ja sosiaalisia vaikutuksia esille. Esimerkiksi Pohjois-Karjalassa vaikutukset ovat suuremmat kuin em. PTT:n selvityksessä on esitetty. Tätä on Pohjois-Karjalan alueellisessa suunnitelmassa tarkemmin esitelty ja perusteltu.

8.8.2022

118/04.00.00.01/2020

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto haluaa lisäksi tuoda esille uusiutuva energia ja energiatehokkuus – kohtaan lisättäväksi seuraavaa. Metsänhoidon menetelmillä voidaan vaikuttaa bioenergian kestävyteen ja luonnon monimuotoisuuteen. Esimerkiksi bioenergian korjuu taimikonhoidossa ja nuorten metsien hoidossa ei vaaranna vanhojen tai luonnontilaisten metsien monimuotoisuutta. Muissa metsissä talousmetsien luonnonhoidon menetelmillä voidaan niin ikään varmistaa luonnon monimuotoisuutta (mm. riittävä lahoppuun määrä). Lisäksi luontotyyppien uhanalaisuutta koskevassa kohdassa on hyvä huomioida, että kyseessä eivät ole pinta-alat vaan lukumäärät: 76 % uhanalaisista metsäluontotyypeistä ei ole 76 % pinta-alasta vaan erilaisista lehdoista, tunturikoivikoista jne.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Markus Hirvonen
maakuntajohtaja

Lisätietoja:
Kehittämisohtaja, Risto Poutiainen
risto.poutiainen@pohjois-karjala.fi
puh. +358 40 546 9649

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu. Voitte tarkastaa allekirjoituksen oikeellisuuden kirjaamosta.